

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายเฉลิมพล เอกอรุณกุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๖ - ๗/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๓ - ๒๔/๒๕๕๑

วันที่ ๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๑/๒๕๔๒ ให้ความหมาย “หนังสือสัญญา” ตามมาตรา ๒๒๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สรุปได้ว่า คำว่า “หนังสือสัญญา” หมายถึง ความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ทำขึ้นเป็นหนังสือกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เกิดผลผูกพันทางกฎหมายระหว่างกันตามกฎหมายระหว่างประเทศไม่ว่าความตกลงนั้นจะจัดทำขึ้นในรูปแบบใดและใช้ชื่ออย่างไรและมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “สนธิสัญญา” ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญตีความคำว่า “หนังสือสัญญา” อีกครั้งในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๓/๒๕๔๓ ว่า “หนังสือสัญญา” แม้จะมีได้บัญญัติความหมายไว้ในรัฐธรรมนูญแต่ก็อาจกล่าวได้ว่าหนังสือสัญญาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ มีความหมายครอบคลุมถึงความตกลงทุกประเภทที่ประเทศไทยทำขึ้นกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศโดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เกิดผลผูกพันทางกฎหมายระหว่างกันตามกฎหมายระหว่างประเทศ หนังสือสัญญาดังกล่าวต้องมีลักษณะที่จัดทำขึ้นเป็นหนังสือและเป็นสัญญาที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ

จากแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญประกอบกับอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๖๑ การจะพิจารณาว่าข้อตกลงหรือความตกลงระหว่างรัฐหนึ่งกับรัฐหนึ่งมีสถานะเป็นสนธิสัญญาหรือหนังสือสัญญาหรือไม่หรือเป็นเพียงข้อตกลงระหว่างรัฐหนึ่งกับเอกชนหรือเป็นเพียงข้อตกลงเพื่อความเข้าใจซึ่งไม่มีผลบังคับใด ๆ นั้นอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๖๑ ได้ให้คำนิยามของคำว่า “สนธิสัญญา” (Treaty) ไว้ในข้อ ๒ วรรค ๑ a ว่า “สนธิสัญญา” หมายความว่า “ข้อตกลงระหว่าง

ประเทศที่ได้ทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างรัฐต่าง ๆ และอยู่ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือสองฉบับหรือหลายฉบับผนวกเข้าด้วยกันและไม่ว่าจะเรียกชื่อเช่นใด”

ดังนั้นองค์ประกอบที่จะถือว่าเป็นสนธิสัญญาหรือหนังสือสัญญานั้น ชื่อนั้นไม่ใช่ข้อสำคัญในการพิจารณา สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาคือ เนื้อหาของเอกสาร มิฉะนั้น ก็จะเป็นช่องว่างของกฎหมายที่จะใช้ชื่ออะไรก็ได้ เช่น แถลงการณ์ร่วม โดยไม่ใช่ชื่อว่า สนธิสัญญาหรือหนังสือสัญญา

จากความหมายของ “สนธิสัญญา” ดังกล่าวอาจแยกองค์ประกอบของ “สนธิสัญญา” ตามอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ ได้ ๔ ประการ ดังนี้

ก. สนธิสัญญาเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศ คือ เป็นการกระทำทางกฎหมายที่ทำขึ้นระหว่างรัฐตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป

ข. สนธิสัญญาทุกฉบับจะต้องทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น อนุสัญญากรุงเวียนนาฯ ไม่ใช่บังคับแก่ข้อตกลงระหว่างประเทศที่ทำขึ้นด้วยวาจา

ค. สนธิสัญญาทุกฉบับโดยหลักจะต้องเป็นข้อตกลงสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายที่มีเจตนาก่อให้เกิดพันธะผูกพันทางกฎหมาย

ง. สนธิสัญญาที่ทำขึ้นต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ

อนึ่งแม้ประเทศไทยจะมีได้เป็นภาคีอนุสัญญากรุงเวียนนาฯ ข้างต้น แต่อนุสัญญาดังกล่าวมีผลเป็นจารีตประเพณีระหว่างประเทศซึ่งทำให้มีผลใช้บังคับกับประเทศที่มีได้เป็นภาคีไปด้วยโดยปริยาย

คำแถลงการณ์ร่วมไทย - กัมพูชา ฉบับลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๑ ถือว่าเป็นหนังสือสัญญาหรือสนธิสัญญาหรือไม่ นั้น หากพิจารณาเนื้อหาของคำแถลงการณ์ร่วมมีทั้งหมด ๖ ข้อ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า

(๑) ราชอาณาจักรไทย สนับสนุนการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหาร ในบัญชีมรดกโลก ซึ่งเสนอโดยรัฐบาลกัมพูชา ตามที่จะได้มีขึ้นในการประชุมสมัยที่ ๓๒ ของคณะกรรมการมรดกโลก (ที่นครควิเบก ประเทศแคนาดา ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๐๘) เขตรอบพื้นที่ของปราสาทพระวิหาร ปรากฏตามที่ระบุไว้ ณ บริเวณ N.1 ในแผนที่แนบท้ายที่จัดทำขึ้นโดยรัฐบาลกัมพูชา แผนที่ดังกล่าวรวมถึงพื้นที่กันชน (buffer zone) ในด้านทิศตะวันออกและด้านใต้ของปราสาทตามที่ระบุไว้ตามเครื่องหมาย N.2 ด้วย

(๒) ในบรรยากาศแห่งความปรารถนาดีและประนีประนอมต่อกัน ราชอาณาจักรกัมพูชา ยอมรับให้ปราสาทพระวิหารถูกเสนอเพื่อขึ้นทะเบียนในบัญชีมรดกโลก โดยในขั้นนี้ไม่รวมถึง พื้นที่กันชน (buffer zone) ตามพื้นที่ด้านเหนือและตะวันตกของปราสาท

(๓) แผนที่แนบท้ายตามที่ระบุในย่อหน้าที่ ๑ ข้างต้น ให้ใช้แทนแผนที่เดิมที่เกี่ยวกับและ รวมถึงผังแสดงแนวเพื่อกำหนดเขตพระวิหาร (Schema Directeur pour la Zonage de Preah Vihear) และรวมทั้งเส้นอ้างอิงทั้งหมดที่ระบุถึงเขตพื้นที่สำคัญ (Core zone) และเขตอื่น ๆ (Zonage) ของปราสาทพระวิหารที่ปรากฏในคำร้องขอขึ้นทะเบียนของกัมพูชา

(๔) ในระหว่างรอผลปฏิบัติงานของคณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) เพื่อกำหนดอาณาเขต เกี่ยวกับพื้นที่รอบปราสาทด้านทิศเหนือและทิศตะวันตก ซึ่งระบุโดยเครื่องหมาย N.3 ไว้ในแผนที่ ที่กล่าวถึงในย่อหน้าที่ ๑ ข้างต้น ให้มีการจัดเตรียมแผนการจัดการพื้นที่ดังกล่าว โดยวิธีการ ประสานกันระหว่างรัฐบาลกัมพูชาและรัฐบาลไทยอย่างสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ ด้านการอนุรักษ์เพื่อที่จะชำระไว้ซึ่งคุณค่าที่โดดเด่นเป็นสากลของทรัพย์สินนี้ แผนการจัดการดังกล่าว จะถูกรวมเข้าไว้ในแผนจัดการสุดท้ายสำหรับองค์ปราสาทและพื้นที่รอบ ๆ ปราสาทนั้น ซึ่งจะต้อง นำเสนอต่อศูนย์มรดกโลกก่อนวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๒๐๑๐ เพื่อนำเข้าพิจารณาของคณะกรรมการ มรดกโลกในการประชุมครั้งที่ ๓๔ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๐

(๕) การขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารในบัญชีมรดกโลกจะเป็นไปโดยไม่กระทบกระเทือน ต่อสิทธิของราชอาณาจักรกัมพูชาและราชอาณาจักรไทยในการปักปันเส้นเขตแดนของคณะกรรมการ เขตแดนร่วม (JBC) ของทั้งสองประเทศ

(๖) ราชอาณาจักรกัมพูชาและราชอาณาจักรไทย ขอแสดงความขอบคุณเป็นอย่างยิ่งต่อ ผู้อำนวยการ ยูเนสโก ฯพณฯ นายโคอิชิโร มัตซุอูระ สำหรับความช่วยเหลือในการอำนวยความสะดวกในกระบวนการอันนำไปสู่การขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก

ดังนั้น เนื้อหาของคำแถลงการณ์ร่วม ไทย - กัมพูชา ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังกล่าวจึงเข้าลักษณะเป็น “หนังสือสัญญา” หรือ มีลักษณะเป็น “สนธิสัญญา” ตามอนุสัญญา กรุงเวียนนาฯ ว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๖๑ โดยมีข้อพิจารณาดังนี้

ก. คำแถลงการณ์ร่วมไทย - กัมพูชา ฉบับลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นข้อตกลงระหว่างราชอาณาจักรไทย และราชอาณาจักรกัมพูชา เพื่อตกลงกันในเนื้อหาตามที่กล่าวแล้วในคำแถลงการณ์ร่วม ข้อ ๑ - ๖ โดยมีมุ่งหมายให้มีผลผูกพันต่อกัน

ข. คำแถลงการณ์ร่วมไทย - กัมพูชา ฉบับลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการลงนามโดยผู้มีอำนาจทำหนังสือสัญญาของทั้งสองประเทศ ซึ่งโดยปกติคำแถลงการณ์ร่วมที่ไม่ประสงค์ให้มีผลทางกฎหมายไม่มีความจำเป็นต้องลงลายมือชื่อ

ค. คำแถลงการณ์ร่วมไทย - กัมพูชา ฉบับลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นข้อตกลงระหว่างราชอาณาจักรไทยและราชอาณาจักรกัมพูชาที่มุ่งให้เกิดผลทางกฎหมายโดยเฉพาะข้อความในข้อ ๔ ที่กำหนดพันธกรณีให้ทั้งสองฝ่ายต้องจัดทำแผนการจัดการพื้นที่โดยประสานกันตามมาตรฐานระหว่างประเทศด้านการอนุรักษ์ โดยจะนำเสนอต่อคณะกรรมการมรดกโลกในการประชุมครั้งที่ ๓๔ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๐

ง. คำแถลงการณ์ร่วมดังกล่าวมิได้กำหนดให้อยู่ภายใต้กฎหมายภายในของรัฐใดรัฐหนึ่ง ดังนั้นคำแถลงการณ์ร่วมนี้จึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ

กล่าวโดยสรุปคำแถลงการณ์ร่วมไทย - กัมพูชา ฉบับลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑ ถือว่าเป็น “สนธิสัญญา” ตามนัยของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๖๘ ซึ่งเป็นจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่มีผลบังคับแม้กับประเทศไทย ที่มีได้เป็นภาคีด้วยจึงเป็น “หนังสือสัญญา” และเป็นหนังสือสัญญาอื่นตามมาตรา ๑๕๐ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ประเด็นที่สอง พิจารณาแล้วเห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๐ วรรคสอง บัญญัติให้หนังสือสัญญารวม ๕ ประเภท ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ได้แก่

๑) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย

๒) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ

๓) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา

๔) หนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวางและ

๕) หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาของคำแถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นายณพล ปัทมะ) ได้ลงนามในนามรัฐบาลไทยดังกล่าวข้างต้นนั้น เห็นว่า ตามที่ราชอาณาจักรไทยสนับสนุนการขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ซึ่งเสนอโดยรัฐบาลกัมพูชาตามข้อ ๑ ของคำแถลงการณ์ร่วมดังกล่าว ระบุว่าขอบเขตของปราสาทพระวิหาร ปรากฏตามที่ระบุไว้ ณ บริเวณ N.1 ในแผนที่ที่จัดทำขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของรัฐบาลกัมพูชารวมทั้งบริเวณ N.2 ซึ่งเป็นแนวกันชนทางด้านทิศตะวันออกและทิศใต้ของตัวปราสาท เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเกี่ยวข้องทางเทคนิคโดยตรงฝ่ายไทย ได้แก่ เจ้ากรมแผนที่ทหาร ได้มีหนังสือตอบอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑ ว่า “ได้ดำเนินการตรวจสอบแนวขอบเขตรอบตัวปราสาทพระวิหาร ที่ปรากฏบนแผนที่ฉบับที่กัมพูชาเสนอให้ฝ่ายไทยพิจารณาเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้วปรากฏว่าไม่มีขอบเขตส่วนใดล้ำเข้ามาในเขตแดนประเทศไทยที่ยึดถือตามหลักฐานการกำหนดแนวเส้นเขตแดนบริเวณปราสาทพระวิหาร”

การกำหนดแนวเส้นเขตแดนบริเวณปราสาทพระวิหารนั้นสืบเนื่องมาจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ในการปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ คำแถลงการณ์ร่วมได้กล่าวไว้ในข้อ ๕ ว่า “การขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก จะไม่มีผลกระทบต่อสิทธิของราชอาณาจักรกัมพูชาและราชอาณาจักรไทยในการปักปันเขตแดนของคณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) ของทั้งสองประเทศ” ซึ่งหมายถึงเขตแดนทับซ้อนตามที่ระบุเป็น N.3 ซึ่งอยู่ทางเหนือและทางตะวันตกซึ่งอยู่รอบปราสาทพระวิหารตามข้อ ๔ ของคำแถลงการณ์ร่วม ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าคำแถลงการณ์ร่วมดังกล่าวไม่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ

สำหรับประเด็นที่ว่าแผนที่แนบท้ายคำแถลงการณ์ร่วมไทย - กัมพูชา เป็นแผนที่ที่จัดทำโดยฝ่ายกัมพูชาแต่เพียงฝ่ายเดียว และไม่ได้มีการกำหนดเขตพื้นที่ ที่เรียกว่า N.1, N.2 และ N.3 ให้ชัดเจนว่าครอบคลุมส่วนใดของประเทศใด จำนวนเท่าใด อาจถูกฝ่ายกัมพูชายกขึ้นอ้างเป็นประโยชน์ และอาจทำให้ฝ่ายไทยถูก “ปิดปาก” อีก นั้น เห็นว่า แผนที่ดังกล่าวแสดงเพียงขอบเขตของบริเวณปราสาท ซึ่งกรมแผนที่ทหารได้ยืนยันแล้วว่าไม่มีขอบเขตส่วนใดล้ำเข้ามาในเขตแดนประเทศไทยที่ยึดถือตามหลักฐานการกำหนดแนวเส้นเขตแดนบริเวณปราสาทพระวิหาร ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น แผนที่ดังกล่าวไม่ได้แสดงเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา อันที่จริงการอ้างสิทธิของกัมพูชาว่าเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาอยู่ที่ใดนั้น กัมพูชาได้อ้างตามแผนที่ที่กรรมการปักปันฝ่ายอินโดจีนฝรั่งเศสได้จัดทำขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๐๗ จึงไม่น่าจะเป็นไปได้ที่ฝ่ายกัมพูชาจะยกแผนที่แนบท้ายคำแถลงการณ์ร่วมฯ มาอ้าง เพราะไม่มีประโยชน์อันใด ส่วนฝ่ายไทยถือว่าเส้นเขตแดนเป็นไปตามสันปันน้ำ ดังที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้อง ดังที่ปรากฏในแผนที่ที่เรียกว่า L.7017 การอ้างสิทธิที่แตกต่างกันนี้ทำให้เกิดบริเวณพื้นที่ที่อ้างสิทธิทับซ้อนขึ้น ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้มีความตกลงจัดตั้งคณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) ไทย-กัมพูชา ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อรับผิดชอบการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนวร่วมกัน โดยให้มีการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกตามสนธิสัญญาและแผนที่ที่เกี่ยวข้อง และขณะนี้ คณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) ไทย - กัมพูชา ตลอดจนอนุกรรมการที่คณะกรรมการจัดตั้งขึ้น ก็กำลังปฏิบัติการกิจในการปักปันเขตแดนอยู่ นอกจากนั้นคำแถลงการณ์ร่วมข้อ ๕ ก็ได้กล่าวว่าการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกจะไม่มีผลกระทบต่อสิทธิของราชอาณาจักรกัมพูชาและราชอาณาจักรไทย ในการปักปันเส้นเขตแดนของคณะกรรมการเขตแดนร่วม (JBC) ของทั้งสองประเทศ

ประเด็นที่ว่า การสนับสนุนของราชอาณาจักรไทยต่อข้อเสนอของกัมพูชาที่จะขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกเท่ากับเป็นการสละสิทธิตามข้อสงวนไทยที่ทำไว้เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ในอันที่จะเรียกร้องปราสาทพระวิหารคืนมาตามกระบวนการทางกฎหมาย ในอนาคตนั้น เห็นว่าการสงวนสิทธิดังกล่าวนั้นสิ้นผลแล้วตามธรรมเนียมระหว่างประเทศ ข้อ ๖๑ เพราะอาจจะกระทำได้อีกเมื่อมีข้อเท็จจริงใหม่ที่สำคัญที่ศาลจะยอมรับเพื่อพิจารณาใหม่ ทั้งนี้ต้องยื่นให้ศาลพิจารณาภายใน ๖ เดือนนับตั้งแต่ทราบข้อเท็จจริงนั้นและไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ต้องไม่เกิน ๑๐ ปี นับตั้งแต่มีคำพิพากษา

สำหรับประเด็นว่าค่าแลกเปลี่ยนร่วมนี้จะเป็นหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวางหรือไม่นั้น เห็นว่าค่าแลกเปลี่ยนร่วมไม่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจและสังคม ไม่มีข้อบทที่พึงอนุมานได้ว่าจะกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง

ในคําหนังสือสัญญาเองหาได้มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมอย่างกว้างขวางไม่ แต่การที่มีเหตุการณ์ต่าง ๆ อาทิ การต่อต้าน คัดค้าน หรือประท้วงการลงนามในคําแลกเปลี่ยนร่วม ไทย - กัมพูชา ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเกิดขึ้น ก็สืบเนื่องมาจากความรู้สึกอ่อนไหวเรื่องรักชาติ เกรงว่าจะเป็นการทำให้ไทยต้องเสียดินแดนให้แก่กัมพูชา

จึงเห็นว่าค่าแลกเปลี่ยนร่วมดังกล่าวไม่เข้าข่ายหนังสือสัญญาตามวรรคสองของมาตรา ๑๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

นายเฉลิมพล เอกอรุ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ